

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Blekinge län

September 2017

Ett samarbete mellan:

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Innehåll

Om småföretagsbarometern	3
<i>Nettotal och konjunkturindikatorn</i>	
Sammanfattning av konjunkturläget i Blekinges län.....	4
Det ekonomiska läget och näringslivet i Blekinge	6
<i>Näringslivet i Blekinge</i>	6
Småföretagsbarometern – Blekinge län.....	9
<i>Konjunkturindikatorn</i>	9
<i>Sysselsättning</i>	11
<i>Orderingång</i>	12
<i>Tackat nej till order</i>	13
<i>Omsättning</i>	14
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	15
<i>Företagens prisförväntningar</i>	16
Expansionsutsikter och hinder för expansion	17
<i>Konjunkturrisiker</i>	19
<i>Politiska risker</i>	19
Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet	21

Om småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalet för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget i Blekinges län

- **Småföretagskonjunkturen** i Blekinge är fortsatt något starkare än för riket som helhet då nettotalet är 81 jämfört med riksgenomsnittet på 74. Utvecklingen framöver skiljer sig dock åt mellan företag i Blekinge jämfört med rikets genomsnitt. Riksgenomsnittet för konjunkturindikatorn förväntas öka till 99 samtidigt som prognosen för Blekinge är fallande, med ett nettotal på 68.
- **Sysselsättningstillväxten** har avtagit i Blekinge sedan 2016. Nettotalet för sysselsättningstillväxten är 14 jämfört med 18 förra året. Fortfarande innebär detta ändå att utvecklingen varit starkare än i övriga riket.
- **Tillväxten i orderingången** i Blekinge har minskat något under de gånga 12 månaderna, från 33 i fjolårets mätning till 27 för år 2017. Tillväxttakten för orderingången i Blekinge län har sedan 2013 varit högre än riksgenomsnittet, med undantag för 2016 då genomsnittet för hela landet låg på samma nivå som Blekinge.
- **Omsättningstillväxten** i Blekinge län minskade något i fjolårets mätning efter en kraftig ökning för varje år sedan 2013. Nettotalet för omsättningstillväxten i Blekinge har nu börjat stiga igen och är i år på 39.
- **Tillväxten av lönsamhet** har efter åren med finanskris återhämtat sig väl bland företagen i Blekinge län och lönsamheten ligger totalt sett i linje med rikets med ett nettotal på 23. Företagen i Blekinge tror på en kraftig ökning i lönsamhet under det kommande 12 månaderna, där prognosen för lönsamheten förväntas öka till 35. Detta avspeglar den konjunkturutveckling som vi ser i länet, som trots viss tillbakagång ligger över riksgenomsnittet med god marginal.
- Företagen i Blekinges län upplever bättre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet, 77 procent av företagen i länet anser att de har **goda utsikter att expandera** på sikt. Motsvarande siffra för riket som helhet är 70 procent.
- Brist på lämplig arbetskraft är fortsatt det enskilt största **tillväxthindret** som Blekinges småföretag upplever. Var femte företag (21 procent) uppger detta som största hinder, till skillnad från fjolåret då 25 procent såg detta som det största tillväxthindret. Höga arbetskraftskostnader och tuff konkurrens de näst mest betydande expansionshindren. Blekinge, tillsammans med ett fåtal andra län, upplever även i högre grad att politisk oförutsägbarhet utgör ett hinder för expansion.
- Den största **konjunkturrisken** enligt företagen i Blekinge är den svenska ekonomiska utvecklingen. En rad politiska och ekonomiska utmaningar kan försvaga konjunkturläget framöver. Löneökningar ses också som en betydande konjunkturrisk framöver, där nästan var femte (19 procent) ser detta som den största konjunkturrisken. Andelen företagare som anger löneökningar som den största risken är högst i Blekinge län och hamnar högt över riksgenomsnittet på 10 procent. Även den internationella konjunkturen upplevs som en konjunkturrisk för företagare i Blekinge.

- Den största **politiska risken** i Blekinge län upplevs av företagen vara höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter, vilket även gäller för företagen i riket som helhet. Även ökade skattekostnader och oförutsedda krav för tillstånd upplevs som en betydande politisk risk.

Det ekonomiska läget och näringslivet i Blekinge

Den svenska tillväxten mätt som bruttonationalprodukten, BNP, växte med 3,2 procent under 2016. Konjunkturläget i Sverige har fortsatt att förbättras och ekonomin har haft en bra utveckling med stigande sysselsättning och stark BNP-tillväxt som följd. BNP-tillväxten föll dock tillbaka något under 2016 jämfört med 2015 då BNP-tillväxten var 4,1 procent. Detta var också i linje med 2016 års Småföretagsbarometer som visade på en fortsatt god tillväxt, men med förväntningar om något lägre tillväxt under 2016.

Den goda konjunkturutvecklingen drivs i stor utsträckning av export och investeringar, medan offentlig konsumtion växer i lägre takt. De svenska hushållen och den inhemska konsumtionen driver också en stor del av tillväxten. Arbetslösheten har minskat, men samtidigt består tudelningen på arbetsmarknaden, inte minst mellan inrikes och utrikes födda.¹ Det tycks som att den svenska arbetsmarknadsmodellen är problematisk när det handlar om att skapa nya vägar in på arbetsmarknaden.² Fortsatt kompetensbrist och svårigheter för växande företag att rekrytera och anställa är därför även fortsättningsvis ett tillväxthinder för småföretagen.

Det är de små och medelstora företagen som utgör ryggraden, tillväxten och stabiliteten i ekonomin. Under de senaste decennierna har de små företagen haft den viktigaste rollen i jobbskapandet, hela 4 av 5 jobb skapas i företag med färre än 50 anställda.

Omvärldskonjunkturen har fortsatt att stärkas samtidigt som det råder ökad optimism i världsekonomin. En starkare omvärldskonjunktur med stigande investeringar gynnar också de svenska småföretagen genom att svensk export ökar. Efterfrågan i Europa förväntas fortsätta att förbättras men i vilken utsträckning beror bland annat på utvecklingen i omvärlden liksom på konsekvenserna av Storbritanniens framtida EU-utträde, Brexit.

I Sverige är förtroendet för den offentliga ekonomin starkt, liksom företagens förväntningar på utvecklingen framöver. Samtidigt finns det flera osäkerhetsfaktorer både i omvärlden och på hemmaplan. Sveriges småföretagare behöver tydlighet och förutsägbarhet. Snabba politiska svängningar med förändrade regelverk och skatter som resultat är inget som gynnar företagande på sikt, tvärt om så minskar viljan att göra investeringar och att anställa eller på annat sätt växa med företaget.

Näringslivet i Blekinge

Den positiva utvecklingen har fortsatt under det gångna året där Blekinges konjunkturindikator klättrat uppåt och legat stadig på en hög nivå de senaste åren, även om utvecklingen fallit tillbaka något det senaste året. Företagen i länet är osäkra på de kommande tolv månaderna. Många av företagen i Blekinge län är serviceföretag som är underentreprenörer till de stora tillverkningsföretagen och den lokala handeln. Under det senaste året har utvecklingen varit positiv om än något avtagande jämfört med fjolårets resultat, sannolikt till följd av politisk och ekonomisk oro i vår omvärld.

¹ SCB, AKU juli 2016

² Sverige har lägst andel låglönejobb i EU och den största skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda enligt OECD. Se bl.a. OECD 2010.

Den lokala näringslivspolitikerna har som mål att stimulera regionens näringsliv och därmed skapa en ekonomiskt hållbar utveckling samt ökad sysselsättning. Målet är att skapa väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av länet. Detta förutsätter ett brett samarbete med näringsliv, kommuner och andra organisationer. Region Blekinge ansvarar för det regionala utvecklingsprogrammet - det strategidokument som innehåller övergripande mål och en framtida strategisk inriktning för det regionala utvecklingsarbetet i länet.

Bernt Karlsson och Fredrik Martinsson Areff – Clever ID Management

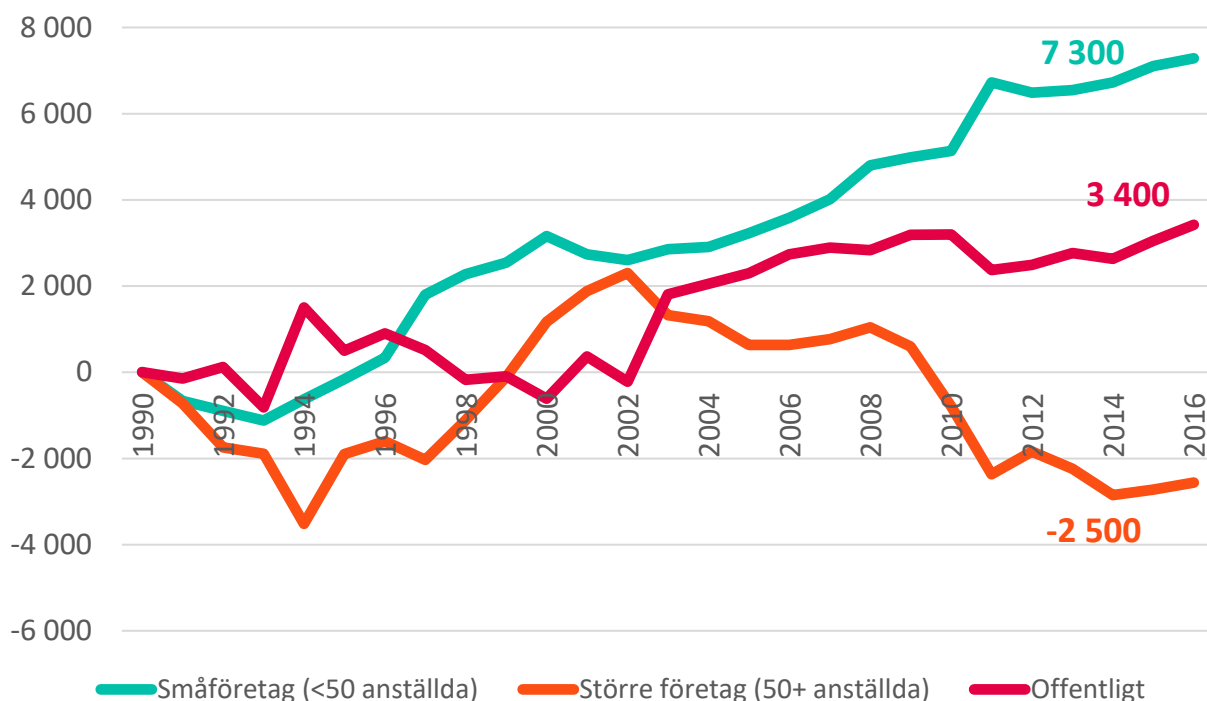

Vi har haft tillväxt under ett antal år och planen är att vi ska kunna fortsätta med det. Vi ser en ökad efterfrågan på de produkter och tjänster som vi levererar. På kort sikt ser vi ingen anledning till avmattning men vår erfarenhet är att negativa konjunkturförändringar kan komma plötsligt. Detta gör att vi jobbar hårt för att hela tiden utveckla vårt erbjudande, både när det gäller att arbeta med våra leverantörer och med utvecklingen av våra produkter och tjänster.

Vi har en väldigt bra uppbackning från vår lokala kommunala infrastruktur. I kommunen har länge pågått ett arbete för att förbättra företagsklimatet, vilket vi också tycker ha skett. Däremot så finns det fortfarande en hel del administration som kostar mycket tid när det gäller rapportering och sammanställning av information till olika myndigheter. Vi tror att den politiska strävan att försäkra 3:12-reglerna gör att viljan och engagemanget att starta, utveckla och driva mindre och medelstora företag minskar. Istället borde vi försöka hitta ytterligare möjligheter att stimulera utvecklingen av dessa företag. Oavsett förutsättningarna så tänker vi göra allt vi kan för att driva på Areffs fortsatta utveckling. Det kommer bli hur spännande som helst.

Figur 1 visar tydligt att det är de mindre, växande företagen som står för sysselsättningstillväxten i Blekinge län. Även om antalet sysselsatta också har vuxit något i den offentliga sektorn.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Blekinge län sedan 1990 (källa: SCB)³

Patrik Henningson *Kontorschef Swedbank Blekinge*

Generellt sett; hur ser du på företagsklimatet i Blekinge och dess utmaningar?

Vi ser en positiv trend i företagsklimatet i Blekinge, framförallt när det gäller expansionsmöjligheter där företagen i Blekinge är mer positiva än rikssnittet. De goda expansionsmöjligheterna kan delvis bero på ett ökat bostadsbyggande framförallt i Karlskrona.

Att hitta lämplig arbetskraft uppges som det enskilt största hindret för expansion, i och med den relativt begränsade arbetsmarknaden. För att möta denna matchningsproblematik när det gäller kompetens behöver vi fortsätta utveckla samarbetet mellan till exempel högskolan och näringsliv.

³ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas.

Småföretagsbarometern – Blekinge län

Konjunkturindikatorn

Konjunktoren beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

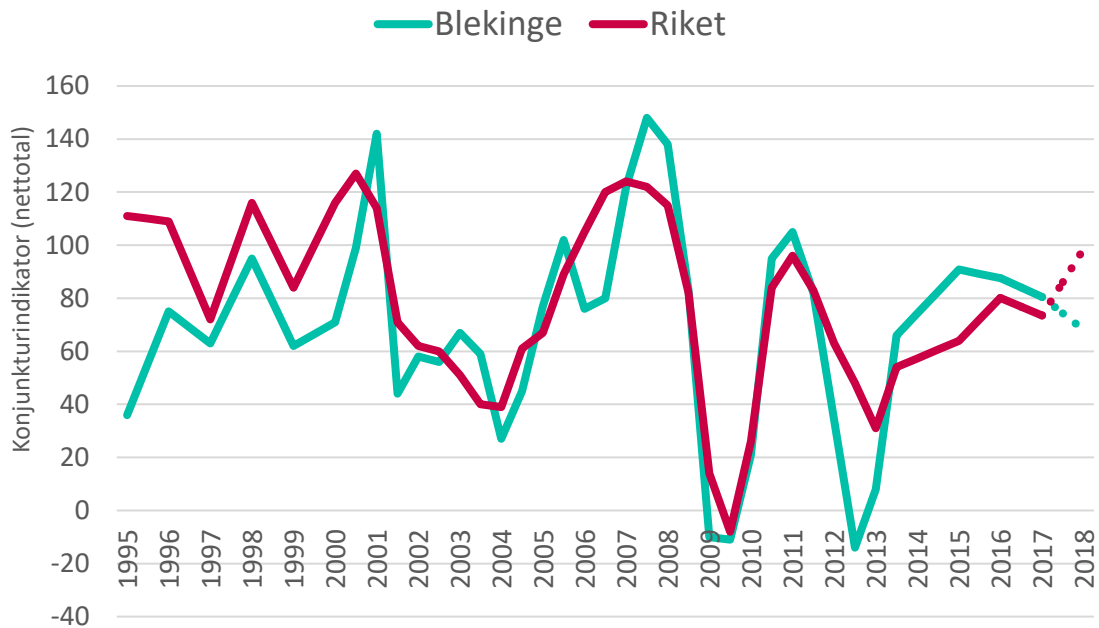
Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Utvecklingen inom sysselsättning, orderingång och omsättning hos Blekinge läns småföretag är vad vi kommer att redovisa för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i Blekinge. I 2016 års mätning var det sammanvägda nettotalet för konjunkturindikatorn i länet 88. Årets sammanvägda nettotal för konjunkturindikatorn i länet är 81 vilket tyder på en något beskedligare tillväxt under det gångna året. Det är dock en mer positiv syn av läget än för riket som helhet, där genomsnittet är 74, även om utvecklingen framöver skiljer sig åt. Medan riksgenomsnittet förväntas öka så är prognosen för Blekinge fallande (Figur 2).

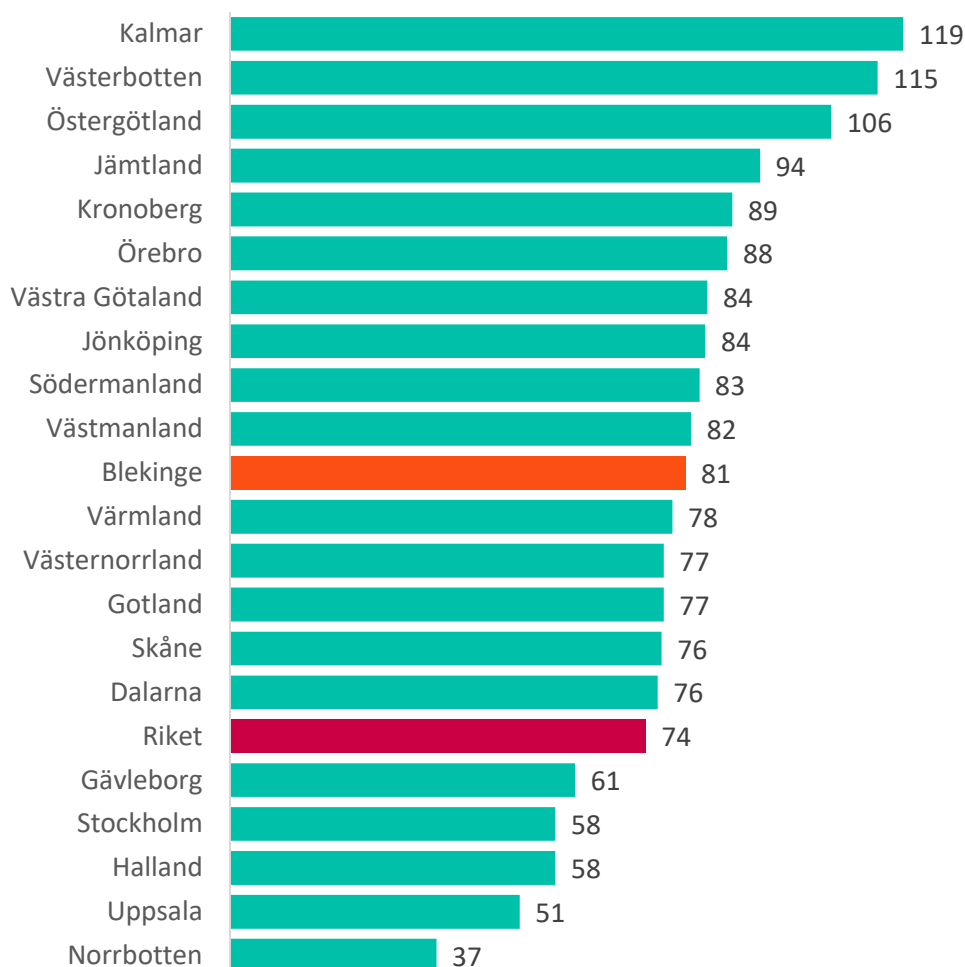
Länets småföretagare har upplevt en tämligen kraftig återhämning i konjunktoren efter två perioder av drastiskt försvagad konjunktur, först under 2008- 2009 och sedan en andra gång under 2012-2013. Från att år 2007 ha nått ett nettotal på 148, bottnade index 2012 med ett värde på -14. Efter det har länet nu haft flera år med god tillväxt. Konjunkturindikatorn förväntas dock avta framöver.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Blekinges län och riket 1995-2017

För den sammanvägda konjunkturindikatorn placerar sig Blekinge län, trots viss tillbakagång över riksgenomsnittet för 2017. Förväntningarna inför kommande 12 månader är emellertid mindre optimistiska än riksgenomsnittet. Figur 3 visar länsfördelningen runt riksgenomsnittet.

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2017

Magnus N:son. Engelbäck ***Regionchef Företagarna Syd***

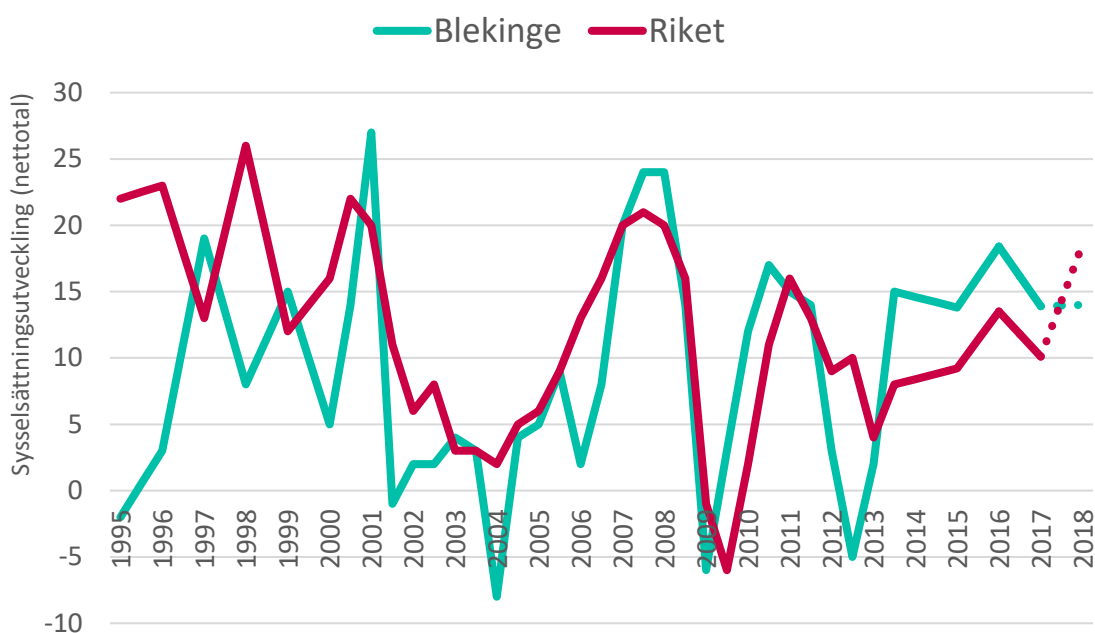
Det är en fortsatt god konjunktur i Blekinge men en avmattning väntas. Precis som tidigare är orosmolnet att 21 % av företagarna upplever det svårt att finna lämplig arbetskraft. Det är fortsatt det största tillväxthindret både i Blekinge och riket som helhet. Den samlade konjunkturindikatorn i Blekinge ligger bättre än rikets konjunktur men inom samtliga områden finns det en lägre ställd förväntan inför det kommande året. Framtidstron är dock stark, Blekinges expansionsutsikter är på andra plats i riket!

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningstillväxten i Blekinge är positiv men har mattats av sedan fjolårets mätning. Totalt sett har var femte företag i länet, 20 procent, ökat sin personalstyrka samtidigt som sex procent av företagen dragit ned på antal personal. Nettotalet landar på 14, vilket är något högre än sysselsättningstillväxten i riket, 10. Sysselsättningstillväxten i länet har alltså mattats av något jämfört med fjolårets mätning (netttotal 18), se figur 4.

Förväntningarna för det kommande året visar på en oförändrad tillväxttakt i Blekinges sysselsättning bland småföretagen.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Blekinges län och riket 1995-2017

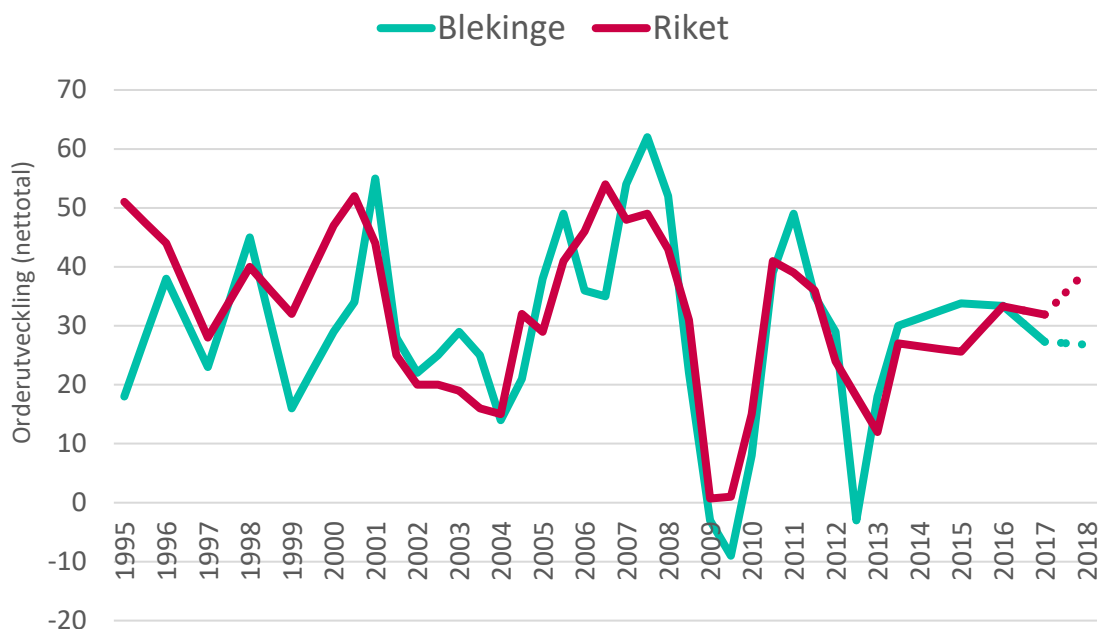
Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Blekinge läns tillväxttakt för orderingång var mellan 2013-2015 högre än riksgenomsnittet. Under fjolåret hamnade Blekinge på samma nivå som riksgenomsnittet med ett netttotal på 33. I årets undersökning ser vi en minskad tillväxttakt då Blekinges netttotal för orderingång hamnar på 27 och således under riksgenomsnittets netttotal 32. Sammantaget i länet är det 41

procent av småföretagen som haft en ökad ordergång, medan 14 procent haft minskad ordergång.

Figur 5 Orderutveckling (nettotal) i Blekinges län och riket 1995-2017

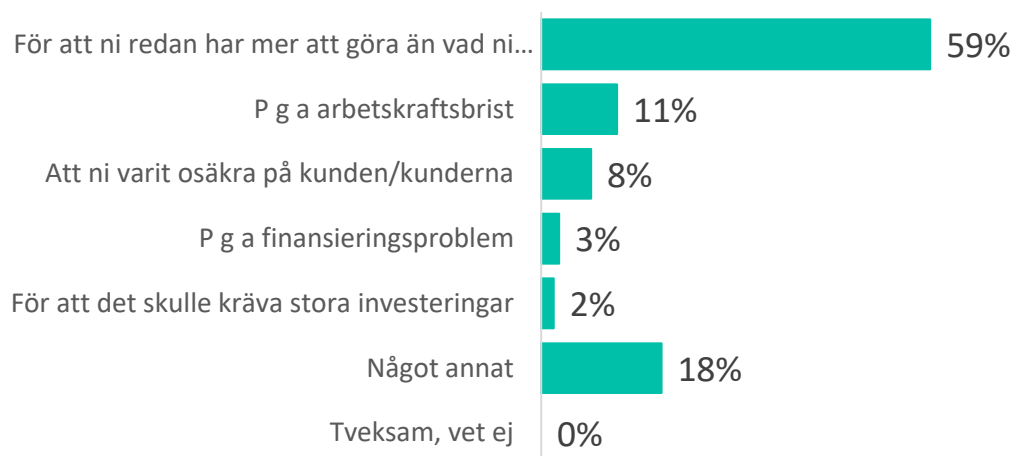

Som grafen ovan visar är förväntningarna inför det kommande året i linje med hur ordergången sett ut under föregående tolv månader – alltså en oförändrad tillväxttakt med nettotal 27, till skillnad från riksgenomsnittet som tror på ökad tillväxttakt.

Tackat nej till order

Även om utvecklingen har avtagit något under året är ordergången fortsatt positiv och konjunkturläget såväl i Blekinge län som Sverige i stort är gott. När tiden inte räcker till, om personal saknas, eller då finansiering saknas till nödvändiga investeringar kan många företag behöva tacka nej till order. Av länets småföretagare har 43 procent tvingats tacka nej till order under det senaste året, vilket är en ökning med 6 procentenheter jämfört med förra årets undersökning. Denna ökning har placerat Blekinge strax över riksgenomsnittet där 40 procent av landets småföretagare har tackat nej till order det senaste året. I Blekinge och likaså bland övriga Sveriges företagare är den huvudsakliga anledningen till att de tackat nej till order en konsekvens av att företagen redan har mer att göra än vad de hinner med. I riket som helhet svarar 51 procent av företagen att de tackat nej till order av den anledningen, se figur 6 (I Blekinge är det 59 procent av företagen som tackat nej till order av den anledningen). Även arbetskraftsbrist, exempelvis kompetens- och matchningsproblem, samt osäkerhet inför kunden är ytterligare orsaker till att företag tvingas tacka nej till order.

Figur 6 Huvudorsaken till att företag har tackat nej till order under de senaste 12 månaderna

Omsättning

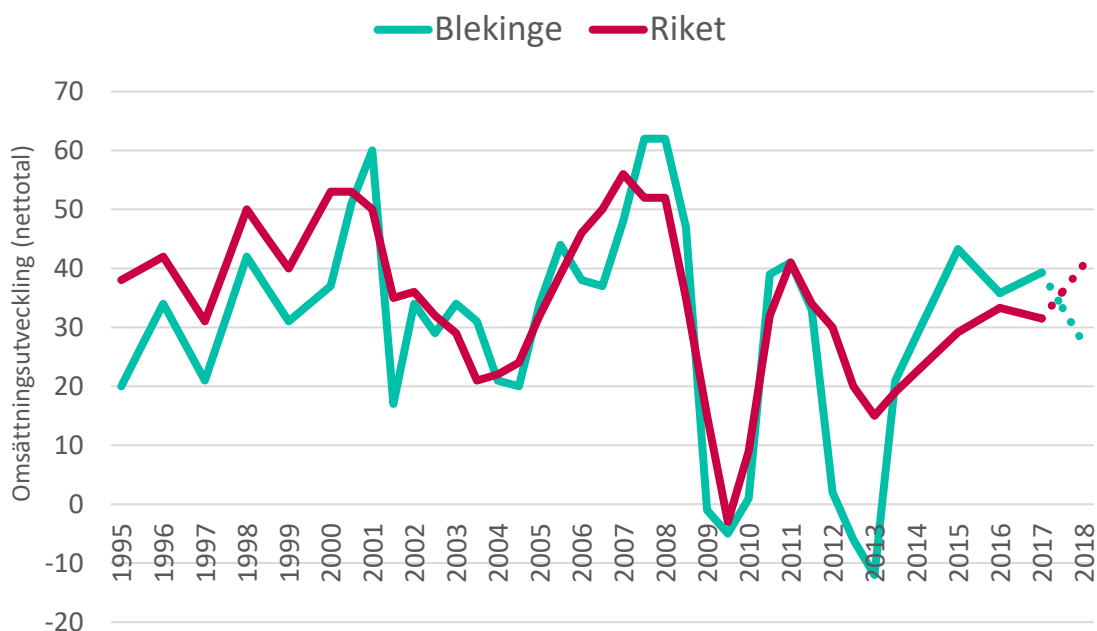
Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Blekinge län har återigen ökat sig sedan fjolårets negativa utveckling, då länet såg en minskad tillväxt efter en kraftig ökning som påbörjades 2013, se figur 7. Totalt sett har nettotalet för omsättning ökat från 36 till 39 i årets undersökning. Nettotalet för omsättning i Blekinge är fortsatt högre än riksgenomsnittet (netttotal 32).

Blekingeföretagen är däremot mindre optimistiska än övriga företag om det kommande året. Nettotalet förväntas falla till 27 på 12 månaders sikt. Således skiljer sig förväntningarna om den framtida omsättningsutvecklingen i Blekinge från genomsnittet bland rikets småföretagare, som är positiva med en ökning i netttotal från 32 till 41.

Orderutvecklingen har det senaste året sjunkit i Blekinge och vi kan se en ökning av företag som tvingats tacka nej till order, samtidigt som sysselsättningstillväxten mattats av i länet och förväntningarna hos företagen är försiktiga. Det ska inte glömmas att tillväxten fortfarande är positiv i Blekinge och att konjunkturen är god, men dessa faktorer kan avspeglas i de låga förväntningarna inför det kommande året vad gäller omsättningstillväxten i länet.

Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Blekinges län och riket 1995-2017

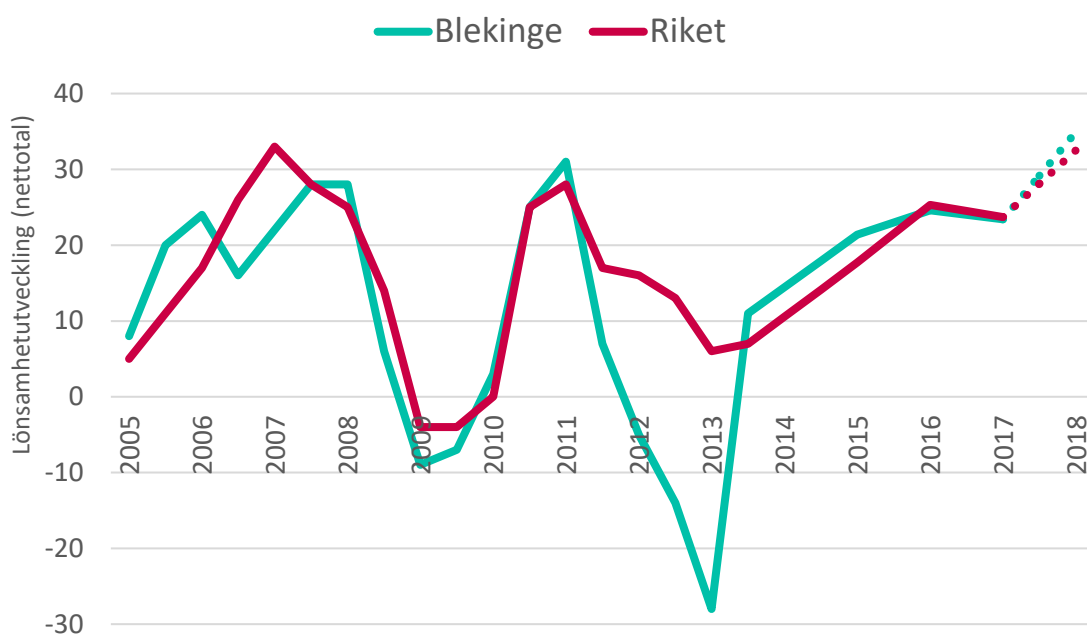
Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar är delvis hänförlig till lönsamhetsutvecklingen. Enligt figur 8 kan vi se att Blekinge legat i linje med riksgenomsnittet vad gäller lönsamhetsutvecklingen, men att den akuta finanskrisen slog hårdare mot företagen i Blekinge jämfört med genomsnittet. Från 2013 har lönsamheten i småföretagen i Blekinge län återhämtat sig och har i årets undersökning ett netttotal på 23, där 35 procent av småföretagen haft en ökad lönsamhet. Totalt sett är nettotalet för länets lönsamhetsutveckling precis under rikets netttotal 24.

På ett års sikt förväntas det sammanlagda nettotalet för lönsamheten bland Blekinges småföretagare kraftigt öka till nettotalet 35. Nettotalet för den förväntade lönsamheten ligger över rikets genomsnittliga förväntningar med nettotalet 33. Omkring ett av tio företag i Blekinge tror på en lägre lönsamhet under det kommande året.

Utvecklingen framöver ser väldigt ljus ut, vilket avspeglar den fortsatt goda konjunkturutvecklingen. Rörelserna i lönsamheten avspeglar framför allt hur småföretagen påverkas av den internationella konjunkturen men också svängningar i den inhemska ekonomin.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (nettotal) i Blekinges län och riket 2005-2017

Företagens prisförväntningar

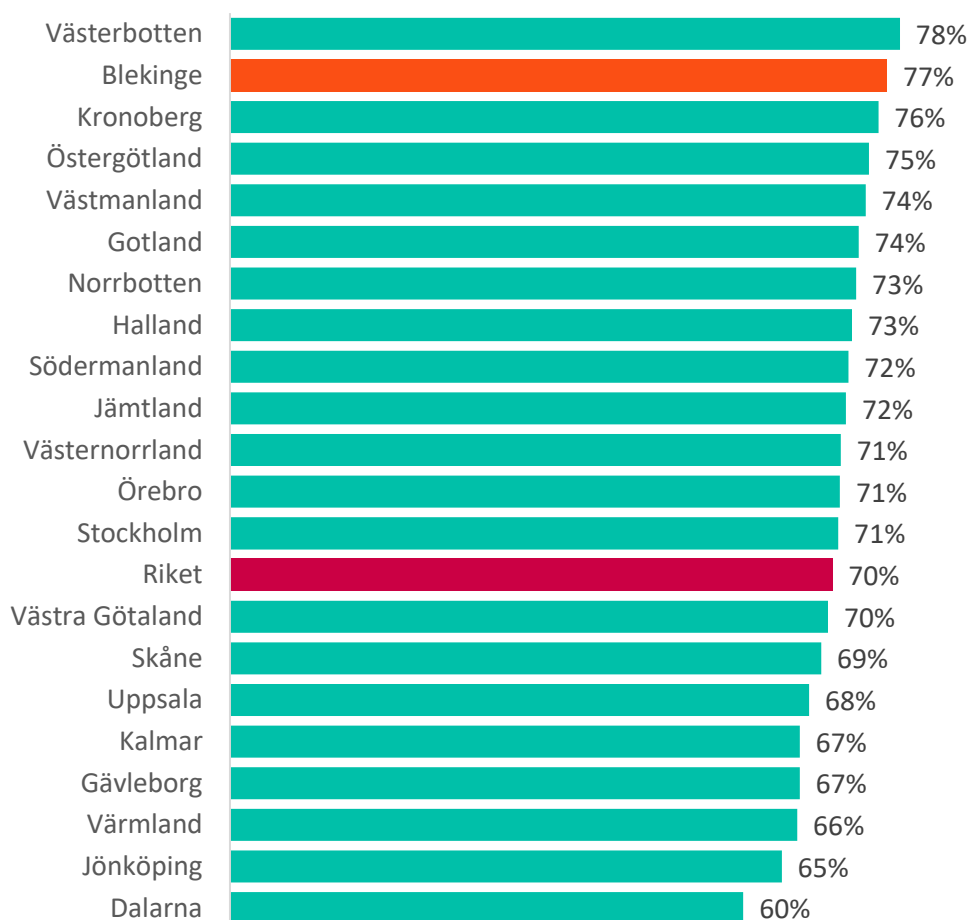
Att konjunkturen nu stärkts leder till att en större andel av företagen i länet räknar med att kunna höja priserna under det kommande året. 36 procent av företagen i Blekinge räknar med prishöjningar och endast fem procent räknar med att försäljningspriserna kommer att minska det kommande året. Företagen i Blekinges län har något lägre förväntningar gällande prisutvecklingen än genomsnittet för riket, där 39 procent av landets företagare räknar med att kunna höja försäljningspriserna.

Expansionsutsikter och hinder för expansion

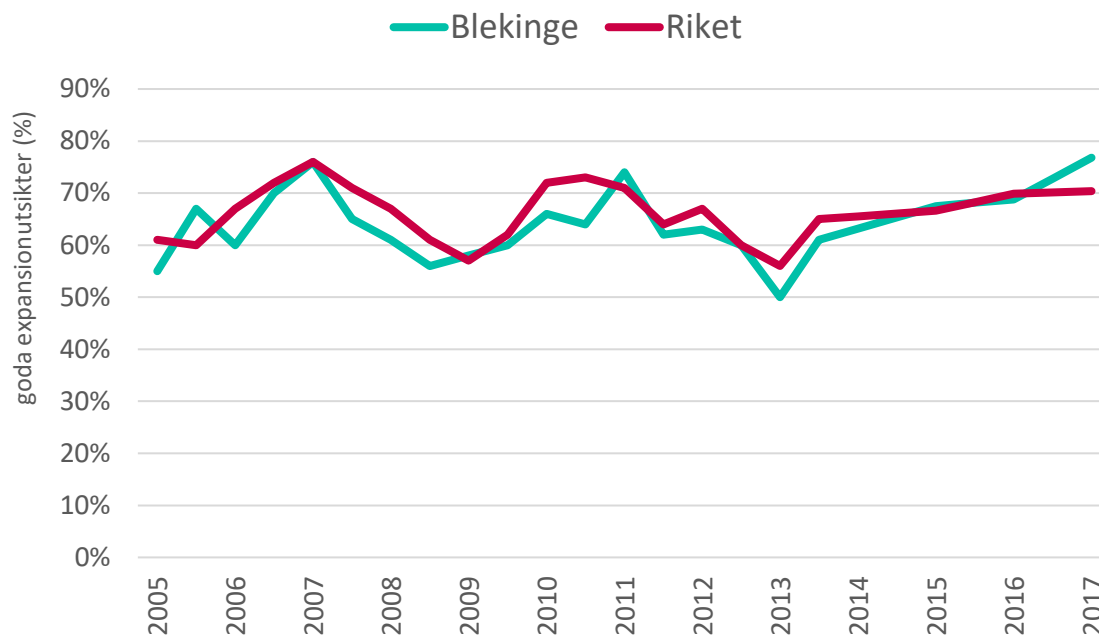
Företagen i Blekinges län upplever bättre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet, 77 procent av företagen i länet anser att de har goda utsikter att expandera på sikt.

Motsvarande siffra för riket som helhet är 70 procent (Figur 9). Att nästan åtta av tio företag i Blekinge ser goda expansionsmöjligheter är ett stort steg framåt om vi jämför med ett år sedan då 69 procent av företagen upplevde bättre möjligheter för att växa.

Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2017

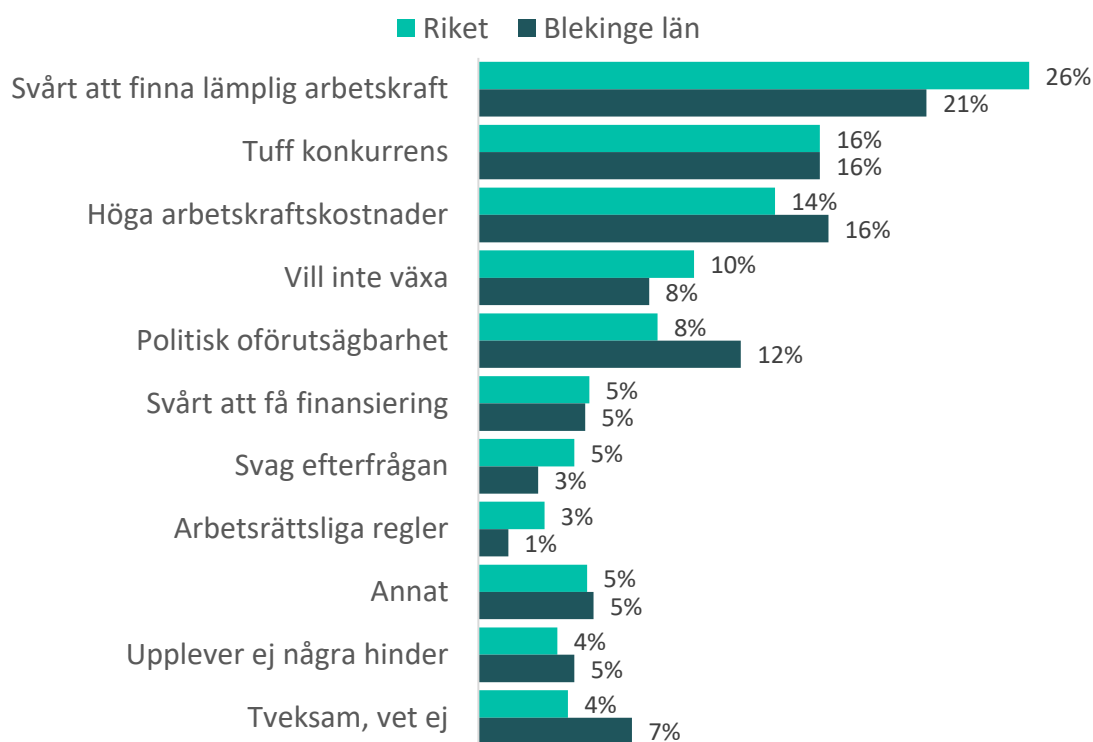
Figur 10 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Blekinges län och riket 2005-2017

Brist på lämplig arbetskraft är fortsatt det enskilt största tillväxthindret som Blekinges småföretag upplever. Ungefär var femte företag, 21 procent, uppger detta som största expansionshinder vilket är en minskning från 2016 med fem procentenheter (motsvarande siffra för riket är 26 procent). Höga arbetskraftskostnader och tuff konkurrens hamnar på andra plats med 16 procent av företagen vardera som upplever detta som ett expansionshinder. Många företag i Blekinges län upplever också att politisk oförutsägbarhet utgör ett hinder för expansion, 12 procent, vilket är över riksgenomsnittet där åtta procent av landets småföretagare ser detta som ett hinder.

Att starta och utveckla företag, ta ansvar för personal och investeringar kräver engagemang, hårt arbete och risktagande. Därför behövs konkreta åtgärder som gör det möjligt för fler att välja eget företagande framför anställning, att utveckla sitt företag och att anställa. Skatter och kostnader för arbetskraft, inklusive socialavgifter tillhör de stora kostnadsposterna för många företag och påverkar direkt lönsamheten och risken med att driva företag. Skattehöjningar och regelkrångel kommer att minska incitamenten till företagande och sysselsättning, vilket riskerar att leda till lägre tillväxt som följd.

Figur 11 Tillväxthinder enligt företagen i Blekinges län och i riket 2017 (procent)

Konjunkturrisker

Den svaga inhemska konjunkturen är den största konjunkturrisken enligt 41 procent av företagen i länet. Detta är en ökning med fem procentenheter sedan fjolårets undersökning och ligger nu på samma nivå som för riksgenomsnittet. Löneökningar ses som en betydande konjunkturrisk framöver, 19 procent. Liksom internationella konjunkturfaktorer och ränte- och valutakostnader, där 13 respektive 8 procent anger dessa som de största konjunkturriskerna.

Politisk turbulens minskar förutsägbarheten och om näringspolitiken vilket givetvis påverkar företagen, vilket kan förklara ökningen av företag som upplever utvecklingen på den svenska marknaden som en konjunkturrisk.

Konjunkturen i Blekinge är mycket god men har försämrats något om vi jämför med fjolårets resultat och företagen ser mindre optimistiskt på kommande år. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft.

För att fördjupa förståelsen kring företagets syn på konjunkturläget och risker som påverkar företaget, ställdes kompletterande frågor om politiska risker.

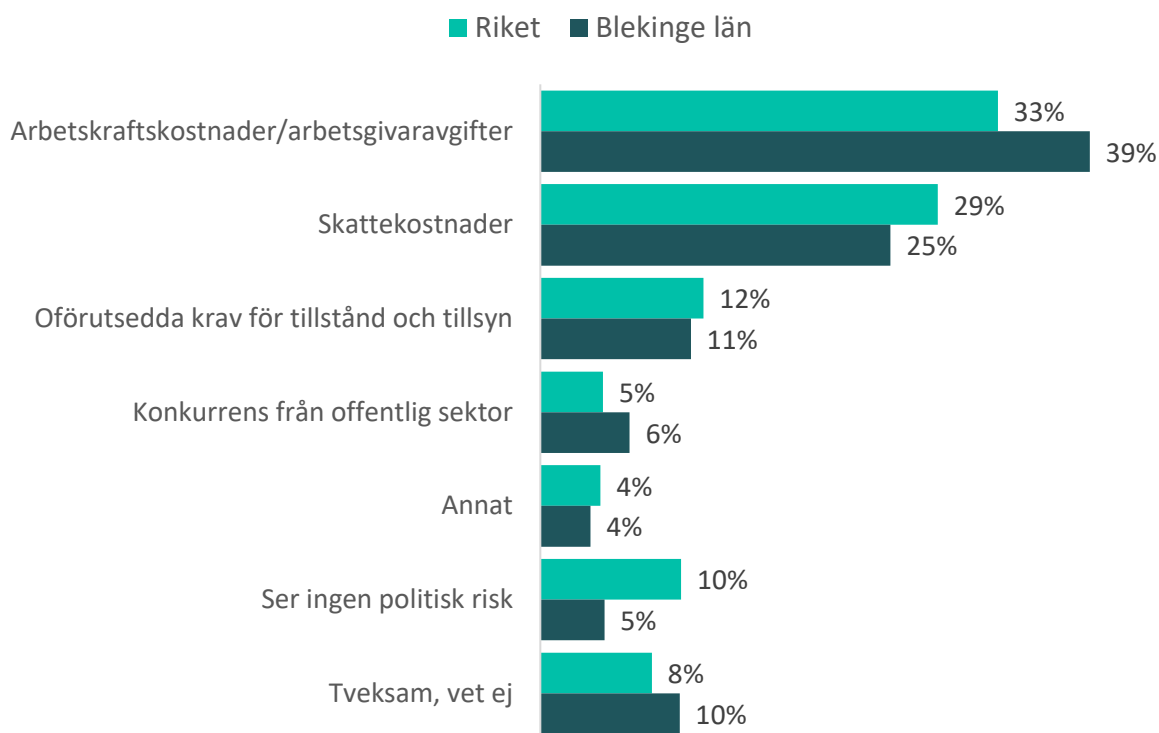
Politiska risker

Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter som slår direkt mot lönsamheten i företagen upplevs som den största politiska risken i Blekinge län, liksom i riket som helhet. I Blekinge anser 39 procent av företagen att detta är den största risken, medan

motsvarande siffra för riket som helhet är 33 procent. Även ökade skattekostnader upplevs som en betydande politisk risk, vilket upplevs av 25 procent av småföretagen i Blekinge. Detta orosmoment har ökat sedan fjolårets rapport, vilket sannolikt är en följd av en rad förslag på skatteköjningar. Var tionde företag i länet upplever oförutsedda krav för tillstånd och tillsyn som en politisk risk. Inte minst slår denna typ av osäkerhet mot sektorer som i högre grad berörs av den politiska debatten, till exempel företag i LOV-systemen eller utförare av ROT- och RUT-tjänster.

Regeringens svaga parlamentariska ställning och dess beroendeställning till andra partier innebär en politisk oförutsägbarhet. Frågor som rör skatter, tillståndsfrågor och trygghetssystemet tenderar att hamna i långbänk med risk att nyinvesteringar och nyanställningar skjuts på framtiden.

Figur 12 Vilken anser du är den största politiska för ert företag?

Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet

Den svenska konjunkturen har utvecklats mycket väl under det senaste året och de små och medelstora företagen är tillväxtmotorn, så även i Blekinge län. Årets konjunkturindikator uppgår till 74 för riksgenomsnittet och 81 för Blekinge län, vilket visar på en fortsatt positiv utveckling även om tillväxten är något svagare än i fjol. Det finns även en försiktig framtoning och osäkerhet i förväntningarna inför det kommande året.

Nästan åtta av tio företag i Blekinge ser goda möjligheter att växa. Samtidigt står företagen inför en rad hinder som motverkar en framtida expansion. Det är framförallt svårt att finna lämplig arbetskraft på arbetsmarknaden och höga arbetskraftskostnader gör att många företag tvekar att anställa. Även politisk oförutsägbarhet har stor påverkan på ett företags expensionsplaner.

Utvecklingen det senaste året visar att det är de små och medelstora företag som utgör motorn i jobbskapande. Det är dessa företag och företagsamma människor som tar risker, som anställer, som skapar varaktiga jobb och som via skattsedeln bidrar till vår gemensamma välfärd.

De viktigaste förutsättningarna för ett starkt företagsklimat är goda villkor för företag att starta, expandera och anställa. Det handlar om att företagare ska kunna verka på en rättvis och konkurrensneutral marknad. Villkoren för företagande ska vara lika, oberoende av företagsform och bransch. Utan hänsyn till om företaget har kollektivavtal eller inte och oavsett var företaget verkar geografiskt i Sverige.

Viktiga åtgärdsområden för att stärka det svenska företagsklimatets utveckling är därför:

- **Säkra småföretagens tillgång till kompetens.** Svårigheten med att hitta lämplig arbetskraft är ett av de största tillväxthindren för små företag. Det är viktigt att underlätta matchning mellan företagets kompetensbehov och jobbsökande samt att utbildningar svarar mot företagets behov. Utbildningssystemets utformning behöver bli mer dynamiskt och lyhört för arbetsmarknadens efterfrågan.
- **Sänk arbetsgivaravgifterna och kostnaden för att anställa.** Eftersom Sverige står inför en rad utmaningar vad gäller arbetslöshet och integration är det viktigt att verkligen fundera på alla möjliga sätt att sänka trösklarna till arbetsmarknaden och skapa vägar in i arbetslivet och det svenska samhället.
- **Förenkla och sänk skatterna på företagande.** Det behövs en översyn av skattesystemet som ger internationell konkurrenskraft och incitament till företagande, arbete och utbildning. Det ska vara mer lönsamt att ta de risker och det ansvar som det innebär att driva företag. Ökade kostnader för företagare genom högre skatter gör det svårare att investera och anställa. På liknande sätt leder höjningar av inkomst- och marginalskatterna till minskad sysselsättning och lägre risktagande. På längre sikt utarmas den svenska konkurrenskraften.